

Μάθημα: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

Οι λόγιες εκφράσεις στην καθημερινότητά μας

ΑΛΕΞΙΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα

Τ.Κ. 55 132

Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ. 2313331501

e-mail: centre@komvos.edu.gr

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

Α΄ Γυμνασίου

«Οι λόγιες εκφράσεις στην καθημερινότητά μας»

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Οι λόγιες εκφράσεις στην καθημερινότητά μας

Δημιουργός

Δέσποινα Αλεξίου

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Διδακτική Ενότητα

1^η: Το ταξίδι των λέξεων στον χρόνο

Χρονική διάρκεια

3 ώρες (1 + 2 –κατά προτίμηση συνεχόμενες– στο εργαστήριο της Πληροφορικής)

Χώρος

Εντός σχολείου: εργαστήριο Πληροφορικής

Τεχνολογικά εργαλεία

Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά ([ΨΑΓ](#))

[Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#)

Προϋποθέσεις υλοποίησης για εκπαιδευτικό και μαθητές/τριες :

1. Ο εκπαιδευτικός να είναι εξοικειωμένος με:
 - τις νέες τεχνολογίες και τη χρήση του εργαστηρίου Πληροφορικής·
 - το [ΨΑΓ](#) και τη χρήση του [Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#)·
 - την εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας.

2. Οι μαθητές/τριες :

- να έχουν εμπλακεί σε συνεργατικές δραστηριότητες και να έχουν αποκτήσει μια σχετική εμπειρία συλλογικής δουλειάς·
- να διαθέτουν τις βασικές δεξιότητες σχετικά με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή (π.χ. πλοήγηση στο διαδίκτυο).

3. Επίσης:

- να υπάρχει δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο στο εργαστήριο της Πληροφορικής·
- να είναι ελεύθερο το εργαστήριο της Πληροφορικής για δύο συνεχόμενες ώρες, κατόπιν τροποποίησης του ωρολόγιου προγράμματος·
- να υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας με τον καθηγητή της Πληροφορικής σε περίπτωση που προκύψουν προβλήματα τεχνικής φύσεως.

2. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ (ΠΕΡΙΛΗΨΗ)

Αφού έρθουν σε επαφή με τις αρχαίες και αρχαιοπρεπείς λόγιες εκφράσεις που περιλαμβάνονται [στην 1^η ενότητα του βιβλίου τους](#), οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες εργασίας, καλούνται να διερευνήσουν τη σημασία πρόσθετων αντίστοιχων εκφράσεων μέσω της αναζήτησης επιλεγμένων από τον εκπαιδευτικό δελτίων στο Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά (ΨΑΓ). Τα παιδιά καταλήγουν στα συμπεράσματά τους μέσω της διερεύνησης των συμφραζομένων στα παραθέματα των δελτίων, ενώ παρατηρούν και το γενικότερο γλωσσικό περιβάλλον των μικροκειμένων που φιλοξενούν τέτοιου είδους εκφράσεις. Στο τέλος, εμπεδώνουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους χρησιμοποιώντας σε προτάσεις ή σε σύντομους διαλόγους τις εκφράσεις που διερεύνησαν.

3. ΣΤΟΧΟΙ - ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Αφόρμηση για τη διδακτική πρόταση αποτελεί η χρήση της συμβολικής λέξης *ταξίδι* στον τίτλο της [1^{ης} ενότητας](#) («Το ταξίδι των λέξεων στον χρόνο») που υπονοεί από τη μια τη μακράιωνη πορεία της ελληνικής γλώσσας ενώ από την άλλη τους σταθμούς μιας εξελικτικής πορείας η οποία δεν έχει τέλος, αφού η ελληνική συνεχίζει να υπάρχει και να εξελίσσεται, διατηρώντας όμως και κάποιους παλιότερους τύπους.

Σκοπός της διδακτικής παρέμβασης είναι η πρόταση για την εφαρμογή μιας διαφορετικής μεθόδου διδασκαλίας μέσω ενός επαγωγικού και διερευνητικού τρόπου προσέγγισης των αρχαίων και αρχαιοπρεπών λόγιων εκφράσεων που στην παρούσα φάση ενρίζουν μορφολογικά, συντακτικά ή σημασιολογικά τους μαθητές.

Άλλωστε, σύμφωνα με τον [Οδηγό για τον Εκπαιδευτικό στο Πρόγραμμα Σπουδών της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στην υποχρεωτική εκπαίδευση](#) (σ. 12-13), ένας από τους βασικούς στόχους της διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών στο γυμνάσιο είναι «η αρτιότερη εκμάθηση του λόγιου χρηστικού επιπέδου της Νέας Ελληνικής κυρίως σε επίσημο επίπεδο λόγου».

Με βάση τα παραπάνω οι στόχοι που επιχειρούνται είναι οι εξής:

A. Γνώσεις για τον κόσμο και στάσεις, αξίες, πεποιθήσεις

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

1. να παρατηρούν, να ερευνούν, να αξιολογούν, να κρίνουν, να αναλύουν, να συνθέτουν, να ανακαλύπτουν.
2. να είναι σε θέση να εργάζονται ισότιμα μέσω της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου, ανταλλάσσοντας πληροφορίες προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των γνωστικών τους αναγκών και να αλληλοσυμπληρώνουν τις ελλείψεις τους.

B. Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

1. να κατακτήσουν τις αναγκαίες στρατηγικές για την κατανόηση και παραγωγή κειμένων, όπως η κατανόηση της ετυμολογίας των άγνωστων λέξεων μέσα από τη διερεύνηση σε κειμενικά συμφραζόμενα.
2. να εξοικειωθούν βαθμιαία με τον αρχαίο λόγο μέσα από τη λεξιλογική προσέγγισή του.
3. να κατανοήσουν την ενιαία φύση της ελληνικής γλώσσας, ώστε να πάψουν σταδιακά να συγκαταλέγουν την αρχαία ελληνική στις «ξένες γλώσσες» και να θεωρούν την εκμάθησή της απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή χρήση της νέας ελληνικής.
4. να αντιληφθούν ότι και στη νέα ελληνική διατηρούνται ορισμένες αρχαίες, αρχαιοπρεπείς και λόγιες εκφράσεις που σηματοδοτούν ένα πιο επίσημο ύφος λόγου και αξιοποιούνται συνήθως σε πιο επίσημες περιστάσεις επικοινωνίας (λ.χ. σε επίσημα έγγραφα, στη γλώσσα της Εκκλησίας, σε ορισμένα επαγγέλματα π.χ. τα νομικά κλπ.)

Γ. Γραμματισμοί

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

1. να εξοικειωθούν με τη χρήση περιβαλλόντων που θα τους βοηθούν στις αναζητήσεις τους, προκειμένου να επιλύουν απορίες σχετικές με τη γλώσσα (σχολικός ψηφιακός γραμματισμός).
2. να κατανοήσουν ότι στον σύγχρονο κόσμο κυρίαρχος τρόπος μάθησης είναι ο διερευνητικός, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργούν ως ερευνητές και ερευνήτριες κατακτώντας τη μάθηση επαγωγικά.
3. να εξασκούνται στη χρήση στρατηγικών μάθησης που θα τους επιτρέπουν να ελέγχουν και να επεξεργάζονται τις εισερχόμενες πληροφορίες, π.χ. εξαγωγή συμπεράσματος από τα συμφραζόμενα.

4. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Ως αφετηρία ορίζονται οι ασκήσεις του σχολικού βιβλίου, με κύριο στόχο την κατανόηση των αρχαίων και λόγιων εκφράσεων, προκειμένου η γνώση να κατακτηθεί από τους μαθητές μέσω της προσωπικής τους έρευνας, ώστε να αποφευχθεί η παροχή «έτοιμης»

γνώσης από τον εκπαιδευτικό. Επίσης, επιδιώκεται να κατανοήσουν τα παιδιά ότι μέσα από τη χρήση κατάλληλων περιβαλλόντων μπορούν να απαντήσουν σε πιθανές γλωσσικές τους απορίες. Τέλος, ένας ακόμα βασικός στόχος είναι «να καλλιεργηθεί σε έναν βαθμό αίσθηση οικειότητας προς την αρχαία ελληνική μέσα από τη χρήση αρχαίων λέξεων και φράσεων σε προτάσεις της νέας ελληνικής» ([Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού, Αθήνα 2006](#), σελ. 21)

Αφού λοιπόν περιηγηθούν στο βιβλίο *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα*, στην αρχή της [1^{ης} ενότητας](#), οι μαθητές έρχονται σε επαφή με αρχαίες και αρχαιοπρεπείς λόγιες εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στον προφορικό και τον γραπτό λόγο. Οι μαθητές τις αναζητούν στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#), ενώ για όσες δεν μπορούν να βρουν στο Λεξικό γίνεται συζήτηση μέσα στην τάξη για τις πιθανές σημασίες τους. Κατόπιν, οι μαθητές καλούνται να τις εντάξουν σε προτάσεις στον προφορικό λόγο. Ο εκπαιδευτικός τούς ρωτά αν μπορούν να αναφέρουν και άλλες τέτοιες φράσεις που έχουν συναντήσει στην καθημερινότητά τους.

Στη συνέχεια, αφού τους εξηγήσει τη χρήση και τη λειτουργία του [ΨΑΓ](#), τους χωρίζει σε ομάδες και τους διανέμει τα [φύλλα εργασίας](#). Στην πρώτη δραστηριότητα κάθε ομάδα καλείται να διερευνήσει τη σημασία επιπρόσθετων αρχαίων και λόγιων φράσεων μέσω της αναζήτησης σε λήμματα του [ΨΑΓ](#) δελτίων επιλεγμένων από τον εκπαιδευτικό. Κάθε ομάδα εξετάζει διαφορετικές φράσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες. Στις επόμενες δραστηριότητες οι ομάδες διερευνούν σε τι είδους κείμενα περιέχονται τέτοιου είδους φράσεις και στο τέλος καλούνται να τις χρησιμοποιήσουν σε έναν σύντομο διάλογο που θα γράψουν, όπως προτείνει και η [άσκηση 1 του σχολικού βιβλίου στη σ. 12](#).

Έτσι, ως μέσα διδασκαλίας ορίστηκαν αφενός το [σχολικό εγχειρίδιο](#) και αφετέρου το [ΨΑΓ](#) και η [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#), που επιτρέπουν μια διαφορετική, εποικοδομητική, επαφή των μαθητών με τη συστηματική έρευνα της γλώσσας, αποδίδοντας στον ρόλο των παιδιών ιδιαίτερη σημασία σύμφωνα με τη θεωρία του κονστρουκτιβισμού/κοινωνικού εποικοδομητισμού. Με τον τρόπο αυτό προωθείται και η επικοινωνία των μαθητών με ψηφιακά περιβάλλοντα, μέσω των οποίων μπορούν να

περιηγηθούν σε διάφορα είδη κειμένων και να εμπεδώσουν επαγωγικά μέσω της διερεύνησης την κειμενική και υφολογική λειτουργία των αρχαίων και λόγιων εκφράσεων.

Η διδακτική παρέμβαση χωρίζεται σε δύο φάσεις:

1η Φάση (1 ώρα στο εργαστήριο Πληροφορικής)

Οι μαθητές διαβάζουν τις αρχαίες και αρχαιοπρεπείς λόγιες εκφράσεις που περιλαμβάνονται [στη σ. 8 του σχολικού εγχειριδίου](#). Ο εκπαιδευτικός τούς παραπέμπει στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#), ώστε να αναζητήσουν όσες τους είναι άγνωστες και να επιβεβαιώσουν τη γνώση τους για όσες θεωρούν ότι γνωρίζουν. Κατόπιν, οι μαθητές καλούνται να εντάξουν αυτές τις εκφράσεις μέσα σε προτάσεις που σχηματίζουν προφορικά.

Η Νέα Ελληνική γλώσσα προήλθε από την Αρχαία Ελληνική και είναι αποτέλεσμα συνεχούς εξέλιξης μέσα στους αιώνες. Η συγγένεια της Αρχαίας και της Νέας Ελληνικής είναι σαφής, αρκεί να δούμε πόσες λέξεις, καταλήξεις, σημασίες κ.ά. της αρχαίας γλώσσας επιβιώνουν μέχρι τις μέρες μας ή πόσες φράσεις αρχαίες και αρχαιοπρεπείς λόγιες χρησιμοποιούνται σήμερα στον γραπτό ή προφορικό λόγο της Νέας Ελληνικής. Ας δούμε μερικά παραδείγματα:

2η Φάση (2 ώρες –κατά προτίμηση συνεχόμενες– στο εργαστήριο Πληροφορικής)

Ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές περνούν ξανά στο εργαστήριο της Πληροφορικής. Εκεί ο διδάσκων, αφού τους χωρίσει σε ομάδες (ο αριθμός τους εξαρτάται από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές που διαθέτει το σχολικό εργαστήριο Πληροφορικής), τους διανέμει τα [φύλλα εργασίας](#) και τους εισάγει στο [ΨΑΓ](#), εξηγώντας τους βασικούς τρόπους λειτουργίας του. Μετά από αυτό, τα παιδιά είναι έτοιμα να προχωρήσουν στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων:

α' διδακτικό συμβάν

Ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να πληκτρολογήσουν κάποια επιλεγμένα λήμματα –διαφορετικά για την κάθε ομάδα– και να εξετάσουν συγκεκριμένα δελτία, επιλεγμένα από τον ίδιο, με αρχαιοπρεπείς και λόγιες εκφράσεις, προκειμένου να καταλήξουν σε συμπεράσματα για τη σημασία τους. Κάποιες από τις εκφράσεις υπάρχουν ως χωριστά λήμματα στο [ΨΑΓ](#), ενώ κάποιες άλλες πρέπει να τις αναζητήσουν στα λήμματα των συστατικών τους. Στη δραστηριότητα αυτή θα διευκολύνει το να αποθηκεύσουν τα παιδιά τα επιλεγμένα δελτία στο καλάθι τους, ώστε να κερδίσουν χρόνο ανασύροντάς τα από εκεί προκειμένου να υλοποιήσουν την επόμενη δραστηριότητα¹.

Ενδεικτικά, ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να ζητήσει από την κάθε ομάδα να διερευνήσει τη χρήση μέσα στα παραθέματα των δελτίων μίας ή περισσότερων (ανάλογα με τις ομάδες που θα οριστούν) από τις παρακάτω εκφράσεις (ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει όλα τα δελτία ενός λήμματος ή μεμονωμένα δελτία):

- ✓ *αβρόχοις ποσί* → στο λήμμα «αβρόχοις ποσί»
- ✓ *αντίπαλο δέος* → στο λήμμα «δέος»
- ✓ *αντί πινακίου φακής* → στο λήμμα «πινάκιο»
- ✓ *βίος αβίωτος* → στο λήμμα «αβίωτος»
- ✓ *περί ανέμων και υδάτων* → στο λήμμα «περί ανέμων και υδάτων»
- ✓ *δούναι και λαβείν* → στο λήμμα «δούναι και λαβείν»
- ✓ *εκ γενετής* → στο λήμμα «εκ γενετής»

¹ Στην παρούσα διδακτική πρόταση επιλέχθηκε η αξιοποίηση του καλαθιού, γιατί επιτρέπει στα παιδιά να χρησιμοποιήσουν την αναζήτηση λήμματος και να εξοικειωθούν με τις δυνατότητες της προσωρινής αποθήκευσης. Μια άλλη δυνατότητα του ΨΑΓ που μπορεί να αξιοποιηθεί σε ανάλογες περιπτώσεις, όταν οι μαθητές καλούνται να μελετήσουν επιλεγμένα δελτία από ένα ή περισσότερα λήμματα, είναι η δημιουργία και ο διαμοιρασμός συλλογών. Η διαφορά ανάμεσα στην αποθήκευση στο καλάθι και στην αποθήκευση σε συλλογή είναι ότι στην πρώτη περίπτωση δεν είναι απαραίτητη η εγγραφή στο περιβάλλον και τα δελτία αποθηκεύονται προσωρινά, ενώ στη δεύτερη απαιτείται (δωρεάν) εγγραφή και σύνδεση του χρήστη, η αποθήκευση είναι μόνιμη και κάθε χρήστης μπορεί να μοιραστεί μία ή περισσότερες συλλογές του με άλλον χρήστη, μέσω του κωδικού που αποδίδεται σε κάθε συλλογή. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες του καλαθιού και των συλλογών, βλ. [Οδηγίες χρήσης του Ψηφιακού Αρχείου Γεωργακά](#).

- ✓ νίπτω τας χείρας μου → στο λήμμα «νίπτω»
- ✓ συν γυναιξί και τέκνοις → στο λήμμα «συν γυναιξί και τέκνοις»
- ✓ επί τάπητος → στο λήμμα «επί τάπητος»
- ✓ σήμα κατατεθέν → στο λήμμα «σήμα»
- ✓ σπεύδω βραδέως → στο λήμμα «σπεύδω»
- ✓ τι μέλλει γενέσθαι → στο λήμμα «μέλλω» (το λήμμα «τι μέλλει γενέσθαι» περιέχει μόνο ένα δελτίο, ενώ στο λήμμα «μέλλω» υπάρχουν περισσότερα δελτία με τη φράση αυτή στο παράθεμά τους)
- ✓ υπό την αιγίδα → στο λήμμα «αιγίδα»
- ✓ υπό μάλης → στο λήμμα «μάλη»
- ✓ τετελεσμένο γεγονός → στο λήμμα «τετελεσμένος» και στο λήμμα «γεγονός»

β' διδακτικό συμβάν

Το επόμενο βήμα είναι οι ομάδες των παιδιών, αφού ανασύρουν τα αποθηκευμένα στο καλάθι τους δελτία, να διερευνήσουν αν στα παραθέματα που απαντούν οι φράσεις η γλώσσα του κειμένου είναι κατά τα άλλα δημοτική ή λόγια/ καθαρεύουσα. Εδώ μπορεί να γίνει συζήτηση στην ολομέλεια για την αίσθηση του επίσημου ύφους που αποπνέει η καθαρεύουσα και να γίνουν συγκρίσεις με το κείμενο του [Εμμανουήλ Ροΐδη «Η εορτή του πατρός μου»](#) από το σχολικό εγχειρίδιο των [Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας](#), σ. 38, το οποίο προτείνεται και για παράλληλη διδασκαλία στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

γ' διδακτικό συμβάν

Οι ομάδες των παιδιών καλούνται να αναπτύξουν σύντομους διαλόγους μέσα στους οποίους θα εντάξουν τις αρχαίες ή λόγιες εκφράσεις που διερεύνησαν.

δ' διδακτικό συμβάν

Η κάθε ομάδα παρουσιάζει τα συμπεράσματα της έρευνάς της στην ολομέλεια της τάξης και τα συζητά με τις άλλες ομάδες.

5. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ)

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Μπείτε στο Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά ακολουθώντας τη διαδρομή:

[Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα](#) → Αρχείο Δ. Ι. Γεωργακά → Αρχείο Γεωργακά → Ψηφιακό Αρχείο Γεωργακά

και εργαστείτε στις παρακάτω δραστηριότητες²:

1. Πληκτρολογήστε στο πεδίο αναζήτησης με την ένδειξη «Λήμμα» τη λέξη «νίπτω». Πατήστε πάνω στο λήμμα που εμφανίζεται και περιηγηθείτε στα δελτία με αριθμό 1, 3, 5, 6, 15, 16, 17³, αναζητώντας τη φράση «νίπτω τας χείρας μου». Ποια είναι η σημασία της; (Μην ξεχάσετε να αποθηκεύσετε στο καλάθι σας τα παραπάνω δελτία).

2. Πηγαίνετε στο καλάθι σας, ανασύρετε τα δελτία σας και καταγράψτε αν στα παραθέματα που εμπεριέχεται η παραπάνω φράση η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι καθαρεύουσα ή δημοτική.

² Σε περίπτωση που επιλεγεί η δυνατότητα της δημιουργίας συλλογών αντί του καλαθιού, οι δραστηριότητες 1, 2 και 3 πρέπει να αναδιατυπωθούν.

³ Οι αριθμοί είναι ενδεικτικοί, πιθανόν να έχουν αλλάξει στην τελική μορφή του ΨΑΓ.

3α. Αδειάστε το καλάθι σας και επαναλάβετε την ίδια διαδικασία, αναζητώντας το λήμμα «αβίωτος». Η φράση που θα διερευνήσετε είναι η «βίος αβίωτος» και τα δελτία στα οποία θα περιηγηθείτε είναι τα: 24, 25, 26, 28, 30, 33⁴. (Μην ξεχάσετε να τα αποθηκεύσετε στο καλάθι σας). Ποια είναι η σημασία της φράσης;

β. Πηγαίνετε στο καλάθι σας, ανασύρετε τα δελτία σας και καταγράψτε αν στα παραθέματα που εμπεριέχεται η παραπάνω φράση η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι καθαρεύουσα ή δημοτική.

4. Αναπτύξτε τώρα έναν σύντομο διάλογο στον οποίο θα περιλαμβάνονται οι δύο φράσεις.

⁴ Οι αριθμοί είναι ενδεικτικοί, πιθανόν να έχουν αλλάξει στην τελική μορφή του ΨΑΓ.

5. Παρουσιάστε την εργασία σας στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας και απαντήστε σε τυχόν ερωτήσεις που θα προκύψουν.

6. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η διάρκεια υλοποίησης της διδακτικής πρότασης εξαρτάται από την πρόσβαση των μαθητών στα μέσα υλοποίησης αλλά και από την εξοικείωση τόσο των ίδιων όσο και του εκπαιδευτικού με τα ηλεκτρονικά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν. Ένα πρόσθετο στοιχείο που είναι καθοριστικό είναι ο ασφυκτικός χαρακτήρας του αναλυτικού προγράμματος, οπότε ο εκπαιδευτικός μπορεί απλά να κάνει επιλογή μιας ή δύο δραστηριοτήτων, προκειμένου να εμπλουτίσει τη διδασκαλία του. Η παντελώς ελεύθερη διερεύνηση στο [ΨΑΓ](#) από τους μαθητές δεν συνιστάται, διότι το μεγάλο πλήθος των λημμάτων και των δελτίων που περιλαμβάνει το αρχείο μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση τους μαθητές αντί να λειτουργήσει εποικοδομητικά στην έρευνά τους. Άλλωστε, ο διδάσκων θα διαπιστώσει ότι δεν θα βρει όλες τις αρχαίες ή αρχαιοπρεπείς λόγιες εκφράσεις ως χωριστά λήμματα στο [ΨΑΓ](#) –κάποιες θα χρειαστεί να τις αναζητήσει στα λήμματα των συστατικών τους–, ενώ υπάρχουν δελτία που τις περιλαμβάνουν αλλά τα παραθέματά τους δύσκολα θα γίνουν κατανοητά από μαθητές αυτής της βαθμίδας. Η επιλογή των δελτίων, λουπόν, εξαρτάται κυρίως από το γνωστικό επίπεδο της τάξης.

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης Δ. & Μ. Αλεξίου. 2013. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας:

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/anaptuxe_senarion_-_glossa_deutrobathmia_ekpaideuse..pdf

[Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση \(Δημοτικό & Γυμνάσιο\), Οδηγός για τον εκπαιδευτικό, Αθήνα 2011](#)

[Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού, Αθήνα 2006](#)

[Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, Βιβλίο Μαθητή, Αθήνα 2013](#)